

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

2010 birželis

Nr. 6 (188)

BIRŽELIO 15-oji — Lietuvos okupacijos ir genocido septyniasdešimtmetis

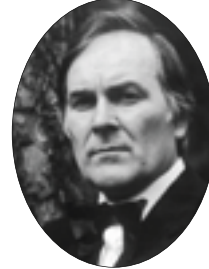
A. R. Šakalio plakatą

Įsidėmėk, žmogau, minėdamas represijų aukas,
Tuos milijonus po žeme atgulusių;
Žudikus vedė, laimino ir skatino žudyti
Partinė sąžinė – prakeikta sėkla Kaino, Judo.

BIRŽELIO 6-oji – TĖVO DIENA BIRŽELIO 24-oji – ŠV. JONAS KRIKŠTYTOJAS (JONINĖS)

Atmintinos birželio dienos: 1-oji – Tarptautinė vaikų gynimo, 3-oji – Sąjūdžio,
14-oji – Gedulo ir vilties, 15-oji – Okupacijos ir genocido septyniasdešimtmetis,
23-oji – Birželio sukilimo prieš sovietinį okupantą

Sveikiname

*Vytautą Landsbergį Europos
liaudies partijos garbės
apdovanojimo už lemiamą
indėlį Europos laisvei ir
demokratijai proga*

*Joną Čeponį
85-mečio proga*

*Povilą Venckevičių
80-mečio proga*

*Nastaziją Kairiūkštytę
75-mečio proga*

*Danielių Sadauską
70-mečio proga*

*Emmą Feliciją Svilą
70-mečio proga*

Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti „Ribentropo-Molotovo paktas ir jo pasekmės Lietuvai“

I Š V A D O S

Vilnius, 2001 03 22

Nepavykus 1918-1920 m. Raudonosios armijos žygiams į Vakarus, Sovietų Rusija laikinai sustabdė savo teritorinę ekspansiją, tačiau neatsisakė pretenzijų į po I pasaulinio karo buvusios Rusijos imperijos pakraščiuose susikūrusias ir atsikūrusias valstybes. Lietuvos bei kitų Baltijos valstybių atsiradimą ir egzistavimą SSRS iš esmės traktavo tik kaip laikino savo karinio-politinio silpnumo padarinį.

1. Nacistinė Vokietija iš esmės atmetė Versalio Taikos konferencijos rezultatus ir stengėsi griauti pagal juos sukurtą politinę sistemą Europoje, pareikšdama teritorines pretenzijas kaimyninėms valstybėms. Įgyvendindama savo revizionistinius tikslus, Vokietija 1939 m. kovo 23 d. nuo Lietuvos atplėšė Klaipėdos kraštą.

2. Vokietija 1939 m. rugpjūčio 23 d. su Sovietų Sąjunga sudarė nepuolimo sutartį. Prie sutarties kartu buvo sudarytas ir slaptas papildomas protokololas, pagal kurį pasidalintos įtakos sferos Rytų Europoje: Latvija, Estija ir Suomija „atiteko“ SSRS, o Lietuva buvo „priskirta“ Vokietijos įtakos zonai. Pagal 1939 m. rugsėjo 28 d. sutarties „Dėl draugystės ir sienų“ slaptąjį protokolą Lietuva buvo perduota Sovietų Sąjungos įtakos sferai. Tai nulėmė Lietuvos okupaciją ir prievartinį inkorporavimą į Sovietų Sąjungą, t.y. galutinį Lietuvos valstybinio žlugimą 1940 m.

3. 1939 m. spalio 10 d., sovietų politinio šantažo ir grasinimo panaudoti karinę jėgą sąlygomis, Maskvoje buvo pasirašyta „Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos Respublikai perdavimo ir Lietuvos - Sovietų Sąjungos savitarpio pagalbos sutartis“, kuri Sovietų Sąjungai davė teisę įkurdinti Lietuvoje savo karines įgulas - 20.000 ka-

rių kontingentą. Lietuvos Respublika, kaip ir jos šiaurinės kaimynės, de facto prarado neutralios valstybės statusą ir savarankiškumą užsienio politikoje.

4. 1940 m. birželio 15 d. pasinaudodama itin komplikuota tarptautine situacija Europoje, savo karinėmis bazėmis Baltijos šalyse bei panaudojus grubų politinį-karinį šantažą Sovietų Sąjungą okupavo Lietuvą, o po to organizavusi neteisėtus vadinamojo Liaudies Seimo rinkimus ir falsifikavusi jų rezultatus, 1940 m. rugpjūčio 3 d. aneksavo Lietuvos Respubliką.

5. Okupuodama ir aneksuodama Lietuvą, Sovietų Sąjungą pažeidė tarptautinės teisės principus ir savo tarptautinius įsipareigojimus bei sulaužė dvišalius susitarimus su Lietuvos Respublika:

a) 1920 m. liepos 12 d. Lietuvos - Rusijos Taikos sutartį, pagal kurią „visiems amžiams“ atsisakė turėto suvereniteto teisių į Lietuvą;

b) 1926 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos - Sovietų Sąjungos sutartį dėl nepuolimo ir neutraliteto, kurios galiojimas buvo numatytas iki 1945 m. gruodžio 31 d.;

c) 1933 m. „Konvenciją užpuolimui apibrėžti“, kurioje bet kokia agresija ir užpuolimas buvo draudžiami iš principo;

d) 1939 m. spalio 10 d. Sovietų Sąjungos ir Lietuvos sutartį dėl „Vilniaus ir Vilniaus srities Lietuvos respublikai perdavimo ir Lietuvos - Sovietų Sąjungos savitarpio pagalbos“, kurios septintame straipsnyje sakoma: „Šios sutarties įgyvendinimas jokių būdu neturi paliesti susitariančių šalių suverenių teisių, ypač jų valstybinės santvarkos, ekonominės ir socialinės sistemos, karinių priemonių ir, bendrai, nesikišimo į vidaus reikalus dėsnių“.

Lietuvos sovietinės okupacijos bei aneksijos 70-metis

Lietuvos Sąjūdis, Nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos valstybės gynybinius pajėgumus, koordinacinė taryba (vienijanti 15 patriotinių organizacijų), Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrija gegužės 20 d. kreipėsi į Prezidentę, Seimo pirmininkę, Ministrą pirmininką, savivaldybių merus ir Lietuvos Bažnyčios hierarchus dėl Lietuvos sovietinės okupacijos bei aneksijos 70-mečio paminėjimo.

Lietuva 1918 m. paskelbusi Nepriklausomybę, apsigynusi nuo raudonarmiečių, bermontininkų ir lenkų, nors prarado Vilnių ir Vilniaus kraštą, sugebėjo atsitiesti ir suklestėjo visose valstybės ūkio srityse. Ramybė truko dvidešimtmetį. Susiklosčius nepalankiai tarptautinei politinei situacijai Europoje, Lietuvą vėl ištinka didelės negandos. 1938 m. Lenkijos politikai, sekdami Vokietijos pavyzdžiu, išprovokuoja incidentą Lietuvos pasienyje ir, sutelkę dideles karines pajėgas, paskelbia ultimatumą Lietuvai, reikalaudama atsisakyti Vilniaus ir Vilniaus krašto. Panašiai elgiasi ir Vokietija, kuri 1939 m. kovo mėnesį paskelbia ultimatumą Lietuvai ir užgrobia Klaipėdos kraštą. Tais pačiais metais spalio 10 d. Lietuva pasirašo sutartį su Sovietų Sąjunga (SSRS) dėl savitarpio pagalbos, pagal kurią Lietuvos teritorijoje dislokuojamos Raudonosios armijos dalinių įgulos, o už tai, neva, gerindama tarpusavio pasitikėjimą, Rusija padeda atgauti Vilnių ir Vilniaus kraštą. Vokietija ir Sovietų Sąjunga 1939 m. rugpjūčio 23 d. pasirašo slaptuosius protokolus (J. Ribentropo ir V. Molotovo paktas), pagal kuriuos buvo pasidalintos įtakos sferos Baltijos valstybėse. Lietuvos valdžia visais įmanomais politiniais būdais ir diplomatinėmis priemonėmis bandė laikytis neutralumo politikos, bet Sovietų Sąjunga jau buvo parengusi klastingą Lietuvos užgrobimo planą.

SSRS klusta atsiskleidė jau 1940 m. birželio 14 d. naktį (23 val. 30 min. Maskvos laiku). Lietuvai buvo įteiktas SSRS vyriausybės ultimatumas dėl neva pagrobtų raudonarmiečių. Taip pat pareikalauta nedelsiant suimti tiesioginius menamų provokacijų prieš Raudonosios armijos įgulas organizatorius Vidaus reikalų ministrą Kazį Skučą ir Valstybės Saugumo departamento direktorių Augustiną Povilaitį (abu buvo suimti ir vėliau nužudyti Maskvoje), sudaryti naują vyriausybę ir įsileisti į svarbiausius Lietuvos centrus papildomus „pakankamai gausius“ SSRS kariuomenės dalinius. Ultimatumė buvo teigiama, kad, nepatenkinus šių reikalavimų, „nejmanoma patikrinti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutarties padoraus ir lojalaus vykdymo“. Ulti-

matume nurodyta, kad Sovietų Sąjungos vyriausybė laukia Lietuvos vyriausybės atsakymo iki birželio 15 d. 10 valandos ryto.

Nerasdama kitos išeities ir vengdama, kaip jai tuomet atrodė, beprasmiškos kraujo praliejimo, Lietuvos vyriausybė 1940 m. birželio 15 d. naktį vykusiame paskutiniame posėdyje sutiko su visais Maskvos reikalavimais, tačiau SSRS, nesulaukusi ultimatumo paskelbimo pabaigos, jau nuo ketvirtos valandos ryto pradėjo puldinėti pasienio postus, o apie devintą valandą ryto įsiveržė į Lietuvą. Tą patį rytą buvo žiauriai nužudytas šeimos akivaizdoje Lietuvos pasienio Utos sargybos viršininkas karininkas Aleksandras Barauskas.

Vėliau viskas vyko pagal Maskvos numatytą scenarijų: sudaroma nauja marionetinė vyriausybė su Justu Paleckiu priešakyje, suklautojus rinkimus išrenkamas naujasis Seimas, Lietuva paskelbiama socialistine respublika, imituojamas savanoriškas įstojimas į Sovietų sąjungos sudėtį, susidorojama su Lietuvos Vyriausybės nariais, generolais, valstybės tarnautojais, dvasininkais, inteligentija, patriotais. Prasidėjo žmonių masinės tremtys, suėmimai ir žudymai.

Po sunkių 50-ties sovietų okupacijos metų, Lietuvai 1990 m. Kovo 11-tą atkūrus Nepriklausomybę, kasmet buvo pažymima 1941 m. birželio 14-toji Gedulo ir Vilties diena.

Todėl mes, aukščiau paminėtos visuomeninės organizacijos, kreipiamės į Jus su prašymu šiais metais palaikyti mūsų iniciatyvą ir apjungti birželio 14 d. Gedulo ir Vilties dienos ir birželio 15 d.-Lietuvos okupacijos ir aneksijos pradžios paminėjimą. Renginius ir eisenas visoje Lietuvoje organizuoti birželio 13-tą dieną, sekmadienį.

Manome, kad šią tragišką Lietuvai datą reikėtų paminėti išskirtinai, atkreipiant ne tik Lietuvos, bet ir Europos dėmesį. Pagerbkime ne tik žuvusius už Lietuvos laisvę, bet gyvuosius partizanus, laisvės kovotojus, tremtinius. Ypatingai aktyviai šio renginio organizavime turėtų dalyvauti Lietuvos Respublikos Krašto Apsaugos, Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos Valstybės Saugumo departamentas, kurių pirmtakės tuo metu buvo vienaip ar kitaip okupanto sunaikintos ar užgrobtos.

Kreipiamės į Katalikų Bažnyčios hierarchus, prašydami, kad visose Lietuvos bažnyčiose būtų paminėta ši tragiška sukaktis Šv. Mišiomis už Tautą ir Tėvynę, o taip pat okupacijos aukas. Prašome birželio 15 dieną devintą valandą, primenant okupacijos pra-

džia, suskambinti visų šalies bažnyčių varpais.

Kreipiamės į visus tautiečius, prašydami gerai įsiminti šią tragišką datą ir okupacijos pasekmes. Būkime budrūs ir neleiskime įvairioms nedraugiškoms Lietuvai jėgoms tiek išorėje, tiek viduje kelti įvairias grėsmes valstybės saugumui ir jos teritorijos vientisumui bei neigiamai įtakoti dabartinę Lietuvos Respublikos ekonominę ir energetinę šalies vystymąsi, saugokime taip sunkiai iškovotą Nepriklausomybę ir Laisvę. Būtų įspūdinga, jei automobilių vairuotojai birželio 15 d. 9.00 valandą nors trumpam įjungtų automobilių signalus, o civilinės saugos ir kitos tarnybos – sirenas.

Prašome Lietuvos Respublikos Vyriausybę iš biu-

džeto rezervo skirti lėšų minėtų masinių renginių organizavimui. Taip pat tikimės, kad Savivaldybių merai ir administracijos vadovai bei seniūnai aktyviai prisidės prie šios tragiškos sukakties paminėjimo organizavimo visos Lietuvos mastu.

Kreipiamės į Lietuvos radijo ir televizijos vadovus, o taip pat į privačių televizijos, radijo ir spaudos kompanijų vadovus bei savininkus, o taip pat į redaktorius ir laidų vedėjus su prašymu skirti ypatingą dėmesį šių renginių nušvietimui masinėse informavimo priemonėse.

Aukščiau išvardintų organizacijų vardu kreipiamąsi pasirašė jų vadovai Rytas Kupčinskas, Antanas Burokas, Povilas Jakučionis, Jonas Puodžius.

Mįslingas pabėgimas

Kęstutis Balčiūnas

Vėlyvas, bet veržlus šių metų pavasaris. Traškėdamas ir nenusakomos upės jėgos kilnojamas bei laužomas Nemunu plaukia išas. Nuo šėlstančios upės neatitraukdami akių visa tai stebime su vaikystės ir jaunystės laikų draugu Sauliumi Kauno senamiestyje, krantinėje, ties Vytauto bažnyčia. Diena pamažu su upės srove plaukia vakaro link. Po truputį temsta ir jau laikas būtų eiti kuriam kur. Sauliui į savo namus Kaune, man gi važiuoti namo į Vilnių.

– Pasilik, grįši rytoj, – kalbina Saulius. – Turiu surinkęs tave dominančios medžiagos...

Po valandžiukės jau sėdime jaukiame Sauliaus bute Žaliakalnyje. Gurstojame arbatą, kramtome jo mėgstamą kakavos pyragą „tinginys“ ir vartome rankraščius.

– Gaila, kad viską darome per vėlai, – sakau jam.

– Deja, taip, – pritaria Saulius. Tačiau mama, gal norėdama mus su broliu apsaugoti, apie tai mažai ką pasakojo. Dabar iš jos jau nesužinosime nieko. Viską surašiau iš tetos ir dar gyvų mamos draugių pasakojimų.

Sauliaus mama Viktorija Augustinavičiūtė-Juknevičienė, iš pažiūros dar sveika, nors jau greitai devyniasdešimtojo gimtadienio sulauksianti moteris, po patirto insulto daug metų nieko nebeprisimena...

Kaip nebūtų gaila, nebeprisimena ir to įsimintino ankstyvo 1946-ųjų metų birželio 13-osios ryto... Tą naktį, kaip ir parą prieš tai, po ilgų ir žiaurių tardymų vienmarškinė, basa Viktorija sėdėjo ant šaltų Tauragės MGB tardymo izoliatoriaus karcerio grindų. Tardymo izoliatorius – kalėjimas rusų okupacijos metu įrengtas buvusio savininko žydo name, pagal

Gegužės 14 d. Zofijos Venkutės-Balčiūnienės Vyties kryžių (apdovanojimas po mirties) iš Prezidentės priėmė Zofijos vaikai Danguolė ir Kęstutis

jo pavardę tarp žmonių dar buvo vadinamas „Šubertine“. Siauroje, geležimi kaustytoje karcerio lovoje, be jokio čiužinio ir patalynės mergina gulėti nebeįstengė. Nepakeliamai skaudėjo ir gėlė tardymo metu sumuštą kūną, krėtė šaltis. Kartkartėmis trumpam aptemdavo sąmonė. Ir tie momentai atrodė tarytum kažkokia atgaiva, galimybė ištrūkti iš beprotiškai žiaurios realybės, nevalingomis mintimis ir sapnais nuskrieti į savo vaikystės ir jaunystės miestą Telšius. Ach, kad jūs žinotumėte, kokie nuostabūs Telšiai pavasarį! Kada gegužyje pražysta sodai, kada šiltais vakarais nuo Masčio ežero pakyla lengvas, melsvas rūkas. Kada suskamba Katedros ir telšiškių vadamos „Mažuosios bažnytelės“ varpai, kviesdami gegužinių pamaldų... Kada sekmadieniais miesto aikštėn iš visų apylinkės pakraščių per akmenų grindinį sudarda ratuoti ūkininkai į turgų parduoti po sėjos atlikusius javus, bulves, kada savo krautuvų tarpduriuose įsiremę į durų staktas, kviesdami į vidų pirkėjus, šukalioja barzdoti krautuvinkai žydai...

– Vikte, išgerk, karštos arbatos, sušils... Pajutusi glostomą galvą, į skaudžią realybę sugrįžta mergina. Tarp kalinių Andriejumi vadinamas prižiūrėtojas jai tiesia aliuminį puodelį su karšta arbata.

– Dabar nebemiegok, būk pasiruošusi... – kažkaip mįslingai prataria Andriejus. Išgėrus arbatą šiek tiek palengvėja. Prižiūrėtojas išeina, tačiau labai keista – neužrakina karcerio durų. Nuo stiprios ir karštos arbatos šiek tiek apimsta skausmai kūne. Likusi viena, Viktorija prigula ant kieto gulto, kuris labiau panašus į lentyną nei į lovą. Po minutės, kitos ji vėl lekia į savo nerūpestingos vaikystės pasaulį. Vėl sapnuojasi balta, krentančių obelių žiedų gegužės pūga... 1929-tieji metai. Patyrusi žinomai aršaus charakterio gen. P. Plechavičiaus spaudimą, Augustinavičių šeima Sedoje palieka sėkmingai pradėtą verslą ir atvyksta į Telšius. Vėl viską tenka pradėti nuo pradžių. Tėvas Mykolas Augustinavičius be galo darbštus ir sumanus žmogus Masčio ežero pakrantėje įsteigia elektrinę, malūną, lentpjūvę. Elektros poreikis besiplečiančiam miestui pakankamai didelis. Neužilgo šeima mieste įsigyja žemės sklypą ir pradeda statyti linų verpimo ir audimo fabriką, kuris vėliau pavadinamas „Masčio“ vardu. Įrengimus nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro savo jėgomis montuoja tėvas su vyresniaisiais sūnumis. Pagaliau apie 1932m. subilda staklės. Audžiamos įvairios drobės, brezentas. Siuvama patalynė, rankšluosčiai, staltiesės bei kiti tekstilės gaminiai. „Masčio“ produkciją perka net tokios šalys kaip Vokietija ir Švedija. Nemažai užsakymų pateikia vis stiprėjanti Lietuvos kariuomenė. Patenkinti ir telšiškiai – atsirado naujų, neblogai apmokamų darbo vietų. M. Augustinavičiaus įmonėse dirba beveik 500 žmonių.

– Vikte, sakiau nemiegok, – įėjęs karcerin Andriejus už pečių papurto merginą ir apkloja kariška miline. Ir nežinia kas tai – užuojauta, simpatija, o gal besiplieskianti meilė jaunai merginai lietuvaitėi?.. Viktorija atsisėda ant gulto, tačiau sąmonė vėl išsijungia ir mergina vėl savo vaikystės mieste Telšiuose... 1940 metai, birželis. Į miestą bjauriai plerpdami važiuoja sunkvežimiai prisėdusių purvinais, suplyšusiais rūbais raudonarmiečių. Augustinavičių šeima pasitraukia į Vokietiją. Prasidėjus karui grįžta, tačiau fabrikas vokiečių statytinių rankose ir nuosavybė tikriesiems šeiminiukams jau niekada nebegrąžinama. Netgi ir dabar, jau Lietuvai atgavus nepriklausomybę... 1944 metai. Frontas rieda į vakarus. Prasideda represijos. Jos skaudžiai paliečia ir Augustinavičių šeimą...

– Sese, bėgam! – nuo gulto leisgyvę Viktę kelia karcerin įlėkęs brolis Vaclovas. Žinojo, kad Vaciuks irgi areštuotas, tik negalėjo įtarti, kad ir jis čia. Brolio prilaikoma Viktorija išeina į kiemą. Trečia valanda

vasaros ryto. Palengva pradeda aušti. Iš prižiūrėtojo Andriejaus Gorbačiovo atrakintų kamerų į kalėjimo kiemą jau subėgę 23 kaliniai. Kažkas iš bėgančiųjų šūkteli, kad paliktą merginą, kuri vienintelė tarp grupės vyrų tik būsianti bereikalinga našta. Vaclovas sako sesers nepaliksiąs ir su neapsakoma jėga ją sviedžia per pustrečio metro aukščio lentinę tvorą. Ši, per daugelį dienų išsekusi nuo bado ir tardymų, per tvorą perlekia it skiedrelė. Greitas bėgimas daržais į Tauragės miesto pakraštį. Iš čia kelias į mišką. Į laisvę, kuri visai šalia, kurią jaučia kiekvienas sumušto kūno raumuo, kiekviena kraujuojanti, žiauriuose tardymuose gauta žaizda...

– Tai išeina, kad oficiali šio pabėgimo versija – sargybos papirkimas, kaip man yra tekę skaityti ne viename to įvykio aprašyme, nėra reali? – klausiu Sauliaus.

– Andriejaus Gorbačiovo, Tauragės MGB kalėjimo prižiūrėtojo užuojauta ir simpatija tardymuose iškankintai mano motinai Viktorijai Augustinavičiūtei yra pati realiausia visos 23-jų kalinių grupės pabėgimo versija, – nusišypso Saulius ir atsikanda savo mėgstamo pyrago. Pyragas skanus, tad paragintas ir aš stveriu kitą gabaliuką.

Prieš porą metų Lietuvos ypatingajame archyve, rinkdamas medžiagą apie savo motiną Kęstučio apygardos partizanų ryšininkę Zofiją Venckutę-Balčiūnienę, aptikau įdomų dokumentą – aktą, kuris po šio pabėgimo buvo surašytas Tauragės MGB pareigūnų. Sąraše šmėstelėjo Viktorijos, geros mano mamos lagerio ir vėliau gyvenimo laisvėje draugės, vienintelės merginos tarp kitų 22 pabėgusių kalinių vyrų pavardė. Tąsyk dar pagalvojau: „Vikte, Vikte, tu besimokydama gimnazijoje turbūt niekada net nebuvai pabėgusi iš pamokų, o čia iš MGB kalėjimo...“

Įvairiai susiklostė pabėgusiųjų likimai. Vienas bėglys neilgai trukus buvo pagautas. Likę buvo suvesti su Kęstučio apygardos partizanaus, kurių globoje praleido tam tikrą laiką. Viktorija su broliu Vaclovu glaudėsi minėtos apygardos Butigeidžio rinktinės Rolando būryje. Iki 1946m. rudens su partizanaus stovyklaudama, rūpinosi jų buitimi: skalbdavo, tvarkydavo drabužius, gamino maistą. Vaclovas aktyviai partizanavo. Spalio mėnesį legaliai gyvenanti sesuo Stasė Augustinavičiūtė sugebėjo Viktorijai ir Vaclovui gauti fiktyvius dokumentus, tačiau į legalų gyvenimą, nors ir trumpam, iki sekančio arešto, išėjo tik Viktorija. Stasė, į būrį atnešusi Vaclovo dokumentus, sužinojo apie brolio žūtį valant ginklą. Ilgai ieškojau duomenų apie įsimylėjusio jauną lietuvaitę – kalinę ir dėl to atrakinusio kamerų duris bei padėjusio iš MGB kalėjimo pabėgti visai grupei kalinių, prižiūrėtojo A. Gorbačiovo likimą. Įsikalbėjus su istoriku, įvairių knygų ir monografijų vyr. redaktoriumi ir au-

toriumi Kaziu Misiumi, paaiškėjo, kad A. Gorbačiovas, po pabėgimo kartu su kaliniais pas partizanus, po neilgo laiko buvo pastarųjų sušaudytas; MGB paskleidė legendą, kad Andriejus yra jų šnipas, infiltruotas į partizanų būrį.

Ar tai tiesa, kad aklos meilės vedamas Andriejus Gorbačiovas organizavo tokio didelio masto kalinių pabėgimą iš MGB kalėjimo Tauragėje, ko gero, mes

jau nesužinosime. Tačiau, versija, kad Tauragės pagrindis galėjo papirkti kalėjimo prižiūrėtojus yra dar mažiau tikėtina. Nemanau, kad tais baisiais MGB represijų laikais galėjo būti sumokėta tokia pinigų suma, kuria susigundęs prižiūrėtojas ar jų grupė duotųsi paperkami, kad tuoj pat netektų savo galvų. Na, o meilė?.. Ji juk visada buvo akla!..

Jaunimui priimtinau savo patriotiškumą išreikšti netradiciniais būdais

Nediskutuotina, kad istorinės atminties bei tautinio patriotiškumo puoselėjimas jaunimo tarpe yra ypač reikšmingas tikslas. Tačiau kodėl visuomenėje vyraujantis stereotipas apie jauną žmogų formuojamas kaip apie savo šalies praeitį nesidominčio ir jos negerbiančio piliečio? Ar toks požiūris iš tiesų pagrįstas?

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), organizuodama jaunimo pilietiškumo ir patriotiškumo ugdymo projektą „Misija Sibiras‘10“ ir atkreipdama dėmesį į šią savaitę Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių išreikštą nuogąstavimą dėl nepakankamų šalies moksleivių žinių apie Lietuvos pokario istoriją, teigia, jog jaunas žmogus yra ir pilietiškas, ir patriotiškas, tačiau šias vertybes suvokia kitaip, nei prieš tai buvusios kartos. Geriausiai tai įrodyti gali tik pats jaunimas, taip, kaip mano esant geriausia: novatoriškais ir jam priimtiniais būdais.

Projekto „Misija Sibiras“ koordinatorius Arnas Marcinkus pastebi, jog šiandieniniam jaunimui nepakanka vien mokyklos suole kaupiamų žinių: „Jaunam žmogui reikia tam tikrų išraiškos formų, padedančių perteikti vertybes ir supratimą jam priimtinais būdais. Mokykloje dėstomos istorijos pamokos ne visada pasiekia jaunuolį, tačiau pasitelkus tam tikras, papildomas priemones, galima sudominti kiekvieną jauną pilietį“. Be to, anot pašnekovo, labai svarbu nepamiršti, jog dabartinė jaunimo karta yra paskutinė, kuri vis dar turi galimybę gyvai išgirsti pasakojimus žmonių, tiesiogiai susijusių su karo bei pokario įvykiais Lietuvoje.

Šiomet skaičiuojami penkti metai, kaip Lietuvos jaunimas kviečiamas savo patriotiškumą ir pilietiškumą perteikti projekto „Misija Sibiras‘10“ metu. Projekto tęstinumui didžiausią įtaką daro atrankos metu pretenduojančių jaunuolių susidomėjimas – kasmet sulaukiama virš tūkstančio dalyvių anketų, norinčių kitokiu būdu prisidėti prie valstybės istorijos atminimo. Vertinant tai, negalima teigti, kad jaunimas nesidomi savo šalies istorija.

Dar vienas, bene svarbiausias projekto etapas – po ekspedicijų vykstantys dalyvių ir jaunimo bei

jų mokytojų susitikimai mokyklose, kurių metu mokiniai turi galimybę iš pirmųjų lūpų išgirsti apie Sibire projekto dalyvių patirtus išgyvenimus jaunimui priimtina kalba. Nuo 2006 m. tokių susitikimų suorganizuota per 300 visoje Lietuvoje bei užsienyje gyvenantiems tautiečiams.

Šiais metais, iki gegužės 28 dienos visi norintys dar gali užpildyti projekto „Misija Sibiras‘10“ dalyvių atrankos anketą, kuri skelbiama projekto tinklalapyje internete www.misijasibiras.lt ir taip visai Lietuvos visuomenei įrodyti, kad jaunimas yra pilietiškas ir patriotiškas. Anketas kviečiami pildyti visi jauni žmonės bei užsienyje gyvenantys lietuviai, galintys pagrįstai motyvuoti savo norą vyksti į ekspediciją ir atsakingai prisidėti prie projekto tikslų įgyvendinimo bei rezultatų viešinimo. Reikėtų nepamiršti, jog didžiąją ekspedicijos laiko dalį dalyviai gyvens palapinėse, laukinės gamtos sąlygomis, daugybę kilometrų keliaus pėsčiomis, kartu su savimi nešdami kuprines.

Projekto organizatoriai: Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) 1992 m. įkurta didžiausia nevyriausybinė jaunimo organizacijų sąjunga Lietuvoje, vienijanti 62 nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas, o tai yra daugiau kaip 200 000 jaunų žmonių po vienu skėčiu.

Globėjai: Prezidentas Algirdas Brazauskas ir Europos parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis, *Informaciniai partneriai:* Delfi.lt

Papildoma informacija:

Arnas Marcinkus, programų vadovas.

Mob. tel. 8 659 13149, el. paštas: arnas@lijot.lt

Tėvo kapą surado žiūrėdamas dokumentinį filmą

Š.m. kovo mėnesį parodyto dokumentinio filmo „Misija Sibiras'09“ organizatoriai sulaukė netikėto žiūrovo skambučio. Pasirodo, per filmo anonsą rodyta nuotrauka yra besikreipiančio žmogaus tėvo, neturėjusio teisės grįžti į Lietuvą, kapo atvaizdas. Šis atradimas suteikė vyriškiui galimybę išvysti seniai prarasto tėvo amžino poilsio vietą.

Dar prieš š.m. kovo 13-tąją, kai LTV eteryje buvo parodytas dokumentinis filmas „Misija Sibiras“ apie ekspediciją, vykusią 2009m. vasarą Kazachstane, žiūrovai matydavo trumpus filmo anonsus. Šie labai sudomino Trakuose gyvenantį Romualdą Jokšą, kuris po kelių anonso pakartojimų įsitikino, kad vienoje iš ekspedicijos nuotraukų matas savo tėvo kapą. Paskambinęs projekto organizatoriams, vyras pasiūlė susitikti, tuo pačiu papasakoti savo tėvo istoriją bei dar kartą, iš arti pamatyti minėtąją nuotrauką.

Romualdas pasakojo, jog jam, dar mažam esant, tėvą areštavo ir nuteisė: „Daug vėliau, tik atgavus Nepriklausomybę, turėjau progą paskaityti tėvo bylą, kurioje radau keletą pažįstamų pavardžių, tariamai jį įskundusių“. Tačiau tąkart vyras bylą skaitė taip susijaudinęs, kad po to negalėjo prisiminti tėvo nuteisimo priežasčių, tik tiek, kad jam skirta 10 metų nelaisvės. Vėliau, dar kartą perskaitęs bylą, R. Jokšas rado teiginį, jog jo tėvas buvo areštuotas „už Tėvynės SSSR išdavimą“. Pašnekovo nuomone, „išdavimu“ čia buvo laikoma informacija apie jo tėvo, Romualdo Jokšo, trumpą tarnavimą vokiečių armijoje. Kitų, tikrai rimtų priežasčių, jis sakė nei žinojęs, nei radęs pačioje byloje.

Pirmieji Romualdo tėvo nelaisvės metai buvo praleisti Šiauliuose, kalėjime, tik po maždaug 5 metų šeima gavo žinią, kad jų tėvas kurį laiką praleidęs

lageryje Rusijoje, o šiuo metu yra nelaisvėje Kazachstane, Balchaše. „Kartais iš jo gaudavome vieną kitą laišką, o po kokių dešimties metų sužinojome, jog tėvas paleistas, tačiau be teisės sugrįžti į Lietuvą“, – pasakojo Romualdas.

Pašnekovas prisiminė, kad jo šeima ilgą laiką neturėjo galimybės aplankyti tėvą: „Tuo metu geriau gyveno ūkininkai, mokytojai, o mūsų šeima vertėsi labai sunkiai – mama buvo darbininkė, nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, o turėjo išlaikyti du sūnus. Su tėvu susitikom tik apie 1975-ius metus, aplankėm jį Balchaše, kur ir buvo įsikūręs. Po keleto dienų grįžom į Lietuvą, tėvas liko Kazachstane“. Nuo to karto Romualdas savo tėvo nebematė.

R. Jokšas, atvykęs į Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą (LiJOT) susitikti su projekto organizatoriais, dar kartą peržvelgė Kazachstano nuotraukų archyvą ir atpažino televizijoje matytą nuotrauką, įamžinusią jo tėvo kapą. Ši svečiui buvo mielai padovanota. Vyras buvo dėkingas, jog dokumentinis filmas „Misija Sibiras'09“ padėjo jam išvysti tėvo amžino poilsio vietą, kurios, greičiausiai, būtų niekada ir nepamatęs.

LiJOT informacija

Romualdo Jokšo kapas

Kuo skiriasi suomių ir Vilniaus valdžios požiūris į raudonarmiečių vykdytą okupaciją

Irena Tumavičiūtė

„Helsingin Sanomat“ didžiausiu tiražu išeinantis Suomijos laikraštis, primindamas 70-ąsias sovietų-rusų Žiemos karo pabaigos metines, paskelbė galimo rusų-suomių karo scenarijų. Ši publikacija apie įsivaizduojamus štabų mokymus Rusijoje sukėlė pasipiktinimą.

Straipsnyje primenama, kad 1939 metų rudenį Sovietų Sąjunga pareikalavo, kad Suomija jai „per-

leistų“ dalį Karelijos teritorijų. Stalinas šiuos reikalavimus aiškino tuo, kad tai esą susiję su milijonus gyventojų turinčio Leningrado saugumu. Kai Helsingis nesutiko vykdyti šių reikalavimų, Raudonoji armija 1939 m. lapkričio 30 d. puolė Suomiją.

Žiemos karas baigėsi 1940 m. kovo 13 d. Pagal Maskvoje pasirašytą sutartį Suomija neteko dalies Karelijos teritorijų, bet šalis išsaugojo nepriklausomybę.

„Helsingin Sanomat“ žurnalistai kreipėsi į vieną Aukštosios karininkų mokyklos specialistą, prašydami papasakoti, kaip atrodytų karas dabartinėmis sąlygomis.

Jo nuomone, pirmuoju raketų smūgiu rusai išvestų iš rikiuotės Helsinkio radijo ir televizijos centrą.

Po to prasidėtų karo veiksmai. Nors rusai turi pranašesnes karines oro pajėgas, bet žaibo karu užimti Suomiją jiems nepavyktų. Helsinkiu galėtų padėti tik tarptautinis diplomatinis palaikymas.

Minėtoji publikacija Maskvoje esą sukėlė nepasitenkinimą. Reaguodamas į suomių straipsnį, Maskvos bulvarinis laikraštis „Komsomolskaja pravda“ rašė, jog suomiams šitaip bandoma įkalti į galvą, kad Rusija kelia pavojų tarptautiniam saugumui ir jog siekiama, kad šalis įstotų į NATO.

„Helsinigin Sanomat“ redakcija paneigė visus straipsniui skirtus priekaištus. Vyriausiasis redaktorius JanneVirkunen pasakė: „Mes jokių būdu nenorėjome paveikti suomių požiūrio į Rusiją ar Suomiją pastūmėti link NATO. Mes iš karto paaiškinome, jog visa mūsų publikacijos medžiaga – fantazijos kūrinys“.

Reikia pasakyti, kad žiemos karas iki šiol yra labai stipriai įsirežęs į suomių jausmus ir mąstymą. Kasmet kovo mėnesį šalyje vyksta daug renginių, žmonės masiškai lanko valstybinius „Fronto“ muziejus.

Tada įvairiuose gyventojų sluoksniuose vėl kalbama apie „Žiemos karo stebuklą“. Iš tiesų minimi du stebuklai: stebuklas, kad tokia nedidelė, karui nepasirengusi tauta 105 dienas pajėgė atsilaikyti prieš labai galingą kaimyną. Antrasis stebuklas – suomių vienybė ir solidarumas.

Beje, rašiniuose apie rusų-suomių karą prisimenamas vienas žinomiausių suomių išradimų. Krinant į Suomijos žemę rusų bomboms, Molotovas per radiją skelbė, jog lakūnai badaujantiems suomiams numeta duonos ir kitų maisto produktų. Todėl suomiai rusų bombas veikiai ėmė vadinti „duonos krepšiais“ ir šiai „užkandai“ nusprendė sukurti „gėrimą“: valstybinė firma Oy Alkoholilike Ab, kurios įpėdinė šiandien vadinasi „Alko“, ėmė pramoniniu būdu gaminti ginklą, susidedantį iš benzino pripilto butelio ir padegamosios virvutės – iš viso į frontą buvo pasiūsta 450 tūkstančių vienetų (ir atitinkamas kiekis degtukų). Netrukus jiems prigijo „Molotovo kokteilio“ pavadinimas.

Internetinėje spaudoje neteko skaityti, kad buvę užkariautojai 70-ųjų Maskvos taikos sutarties pasirašymo metinių proga prašytų leidimo žygiuoti cen-

Molotovo duonos krepšys, kuriam krentant, pabirdavo 60 padegamųjų bombų

Molotovo kokteilis

trine Helsinkio gatve, nors rusai ir Suomijoje bandė sukurti marionetinę vyriausybę.

Lietuvoje, užuot suomių pavyzdžiu sukūrus priešnuodį okupacijos dvasiai, pardavinėjamos įvairaus kalibro „tarybinės“ dešrelės, užkandžiau jama „tarybine“ duona ir „tarybiniais“ batonais. O Lietuvos širdyje Vilniuje (kitų miestų merai išsaugojo sveiką protą) Vilniaus valdžia leido „pasigrožėti“ karines uniformas vilkinčiais vyrais, kurie ant Lietuvos miestų mėtė bombas, tankais šlavė sodybas, kelis dešimtmečius kėlė siaubą Lietuvos gyventojams, vykdė komunistinių lietuvių ir kitų Lietuvoje gyvenančių tautų elito naikinimą, dalyvavo masinėse Lietuvos ir Mažosios Lietuvos civilių gyventojų žudynėse. Gėda Vilniaus savivaldybei, kad leido okupantams trypti Katedros aikštę greta Karaliaus Mindaugo paminklo. Rusijos vėliavos ir rusiškos kalbos, visai kaip Raudonojoje aikštėje, – sostinės tarybos politinio nesusivokimo išraiška, bjaurus akibrokštas.

PS. Šių eilučių autorės šešių asmenų šeimą 1947 m. gruodžio mėn. 29 d., atlydėti lietuvių strībų, iš gimtųjų namų visiems laikams išplėšė raudonarmiečių uniformomis vilkintys jauni vyrai. Tad ne tik ant lietuviškųjų kolaborantų, bet ir ant trėmimus vykdžiusių okupacinės kariuomenės eilinių sąžinės, be kitų, taip pat ir dešimčių tūkstančių ešelonų kūdikių ir vaikų likimai. Išgyvenusieji vaikai, kaip ir šių eilučių autorė, buvo reabilituoti tik 1990 metais.

Dėl iškilaus Lietuvos dainiaus

Jono Strielkūno

mirties užjaučiame šeimą, artimuosius, Lietuvą

*LLKS valdyba
„Varpo“ redakcija*

Po sunkios ligos mirė Garbės šaulys, partizanas,
Vyčio Kryžiaus ordininkas, dimisijos majoras

Juozas Armonaitis.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio šeimą ir artimuosius.

*LLKS valdyba
„Varpo“ redakcija*

Pagailėkime A.Kubiliaus

Vytautas Matulevičius

Kodėl niekas neužtaria Andriaus Kubiliaus? Juk jis akivaizdžiai nenusipelno to, kad ant jo būtų kariaimi visi šunys.

Kai reikia mokėti mokesčius, mintyse irgi prisidedu prie tų, kurie uja premjerą. Tačiau, atlėgus įtūžiui, pamatau: o juk dabar Graikijoje tai tik prasideda. Ir kitose valstybėse, kurios atsidūrė ties bankroto slenksčiu. Visur žvanga tos pačios žirklės, karpančios visa, ką dar įmanoma nukirpti. Tad kodėl būtent A. Kubilius – nekenčiamiausias Lietuvos politikas?

Žinoma, todėl, kad premjeras ir yra tas kirpėjas. Jis tiesiog netinkamu laiku atsidūrė netinkamoje vietoje – tapo ministru pirmininku būtent tada, kai pasaulyje viskas griūva. Čia būtų galima su piktdžiuga palinkėti: taip tau ir reikia, niekas nevertė tavęs eiti. Tačiau mintis, kad A.Kubiliaus vietoje dabar galėtų būti vienas ankstesnių premjerų, iš karto atvėsina įkarštį.

Žmogus, kuris vadovavo Vyriausybei didžiausio Lietuvos ūkinio kilimo metais, nematė jokio reikalo šiek tiek atidėti juodai dienai. Paprasti žmogeliai, ir tie atsideda ligai ar nors jau įkapėms, o Gediminas Kirkilas, bent jau mums, nieko nepaliko. Tai jam netrukdo būti aršiam A.Kubiliaus kritikui.

Tačiau tikroji A.Kubiliaus puolimo priežastis toli gražu ne „naktinė“ mokesčių reforma. Jis trypiamas todėl, kad pagaliau ryžosi mesti iššūkį korumpuotai klaninei valstybės valdymo sistemai. Čia premjeras gal dar ir ne tiek daug nuveikė, tačiau jo paties padorumas ir vis labiau ryškėjantis nepakantumas nežabotai korumpuotų pareigūnų savivalei yra net svarbesnis už visas „antikrizines“ programas. Jeigu

Pašto vokas

Lietuva pagaliau susitvarkys su boreikomis, pažangos neteks ilgai laukti ir kitose srityse.

Tad pagailėkime A. Kubiliaus. Juk jis, užsimodamas prieš totalią korupciją, visų pirma užsimojė prieš Socialdemokratų partijos agentūrą. Jau vien dėl to jam būtinas palaikymas, nes kitaip jis šią kovą pralaimės.

Premjerą būtina paremti ir kovoje su klanu, skandinavių jo paties partiją, nes, neįveikęs garbaravičių, jis pralaimės ir visos Lietuvos mastu. Ir A. Kubiliaus ginčas su partijos patriarchu, koks dabar šimtmetis, atima iš jo dar daugiau jėgų.

Taigi nepalikime A.Kubiliaus vieno. Kad jis neapsigalvotų. Ir netikėkime reitingais. Tai pirmas mūsų politikas, kuris į juos nusišpjo. Nusispjaukime ir mes.

Lietuvos žinios, 2010 m. gegužės 18 d.

Redakcijos prierašas: *Taip sutapo, kad tą pačią dieną, ta pačia tema dailininkas ir filatelininkas A. R. Šakalys sukūrė pašto voką.*

LLKS Žinios

Balandžio 21 d. šalia Rusijos ambasadės Vilniuje, paminint 1996 04 21 nužudytą Čėčėnijos Respublikos Ičkerijos Prezidentą Džocharą Dudajevą ir vykdomą čėčėnų tautos genocidą, buvo oraganizutas piketas. D. Dudajevo skvere jo atminimas pagerbtas susikaupimu ir malda. Sesers Nijolės Sadūnaitės ir Vilniaus Sąjūdžio tarybos pirmininko Leono Kerosierius piketuotojų vardu pasirašytame pareiškime Europos Parlamento Prezidentui Jerzy Buzekui, Europos Saugumo ir bendradarbiavimo Pirmininkei Dorai Bakojanis, Rusijos Federacijos Prezidentui Dmitrijui Medvedevui, Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei, Europos Parlamento nariams ir čėčėnų tautai, rašoma:

Kreipiamės į Jus ir prašome:

1. Pareikalauti, kad Rusijos Federacija išvestų kariuomenę iš Čėčėnijos Respublikos Ičkerijos.
2. Spręsti Čėčėnijos Respublikos Ičkerijos Nepriklausomybės atstatymo klausimus.
3. Įvertinti Rusijos Federacijos vykdomą genocidą Čėčėnijos Respublikoje Ičkerijoje.
4. Suteikti paramą Čėčėnijos Respublikos Ičkerijos piliečiams.
5. Atlyginti Čėčėnijos Respublikai Ičkerijai ir jos piliečiams padarytą žalą.

Balandžio 28 d. Vilniuje pristatytas žinomo skulptoriaus Tado Gutausko projektas, skirtas Lie-

tuvos valstybės atkūrimo dvidešimtmečiui. Tai skulptūra „Laisvės kelias“, iškilsianti toje vietoje, kur ėjo legendinis Baltijos kelias. Skulptūra simbolizuoja gyvą žmonių grandinę, daugiau kaip prieš 20 metų sujungusią tris nepriklausomybės siekusias Baltijos valstybes, nusidriekusią 600 kilometrų ir tapusią analogų pasaulyje neturinčia vienybės išraiška. „Kaip Baltijos kelią prieš 21-erius metus šalies gyventojai kūrė vieningai, taip ir ši skulptūra yra kolektyvinis kūrinys – kiekvienas už simbolinę kainą gali įsigyti specialią plytą, iš kurių bus sumūryta skulptūra. Kiekvienoje plytoje, kurios bus trijų Lietuvos vėliavos spalvų, bus įspaustas jį įsigijusio žmogaus vardas ir pavardė“ – sako T.Gutauskas. „Laisvės kelią“ planuojama atidengti šių metų rugpjūčio 23 dieną minint Baltijos kelio 21-ąsias metines.

Balandžio 29 d. Vilniaus Rašytojų klube vyko literatūros almanacho „Varpai-2010“ sutiktuvės ir Leono Peleckio-Kaktavičiaus knygos „Vytautas Alantas: gyvenimas ir kūryba“ pristatymas.

Gegužės 1 d. ŽALGIRIO MŪŠIO 600-ųjų metinių proga Lietuvai pagražinti draugijos rūpesčiu Karaliaus Mindaugo paminklo skverelyje buvo pasodintas iš Vytauto Didžiojo gimtinės (Senujų Trakų) atvežtas ąžuoliukas.

Gegužės 4 d. Latvija šventė savo nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmetį, Lietuva – Motinos dieną.

Gegužės 4 d. Mokytojų namų svetainėje vyko Žurnalistų Petro Averkos straipsnių rinktinės „Vilnius buvo svajonė“ sutiktuvės. Dalyvavo knygos sudarytoja Stasė Gaidytė-Averkienė, istorikė habil. m. dr. Nastazija Kairiūkštytė, „Vilnijos“ draugijos pirminkas, habil. m. dr. Kazimieras Garšva, rašytojas

Romas Sadauskas, Vilniaus Gervėčių klubo folkloro ansamblis ir kt.

Gegužės 15-16 dienomis Vilniuje vyko kariuomenės ir visuomenės bei partizanų pagerbimo šventė, šįkart apimanti 600 kariuomenės metų – nuo šandienos iki Žalgirio mūšio, kurio jubiliejų šiemet minime. Kiekvienais metais trečiąjį gegužės savaitgalį yra minima Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena. Sekmadienį Vilniuje, minint Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną, buvo pagerbti Lietuvos partizanai ir laisvės gynėjai. Minėjimo renginiai prasidėjo šv. Mišiomis už Lietuvos partizanus ir laisvės gynėjus visame pasaulyje Šv. Ignoto bažnyčioje Vilniuje. Vidurdienį Simono Daukanto aikštėje vyko Valstybės vėliavos pakeitimo ceremonija, karių su XIV a. apranga ir ginkluote pasirodymas. Savo programą parodė Garbės sargybos kuopos kariai, grojo Lietuvos kariuomenės orkestras. Po valandos aikštėje prie Krašto apsaugos ministerijos vyko iškilminga Lietuvos partizanų pagerbimo ceremonija.

Gegužės 17 d. Prie LR Švietimo ir mokslo ministerijos vyko mitingas „Dėl pasipriešinimo istorijos dėstymo ir egzamino įvedimo mokyklose“.

Gegužės 21 d. Pilietinės gynybos centras prie KAM Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje organizavo konferenciją „Visuomenės vaidmuo kraštogynyboje“.

Gegužės 30 d. Vilniuje įvyko šv. Jono Bosko bažnyčios konsekracija – iškilmingas bažnyčios pašventinimas.

Padėka

Dėkojame Europos Parlamento narei **Radvilei Morkūnaitei** už esmingą paramą Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos laikraščio „Varpas“ leidybai.

Ypatingą padėką europarlamentarei reiškiame už aktyvią, patriotiškai pilietinę veiklą Europos Parlamente ir Lietuvoje.

*LLKS valdybos pirmininkas Jonas Burokas
„Varpo“ redaktorius Algimantas Zolubas*

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn. **Leidėjai** Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, tel. 244-46-19

Architektų g. 8-4, tel. 244-21-57. LT-04210 Vilnius.

Redaguoja redakcinė kolegija. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

188-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPA“ internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=6381

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)

Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas Swedbank, AB;

Sąskaita Nr. LT62 7300 0100 0249 2325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13 b, Vilnius.
Tiražas 800 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

M. Šironienei – 50 Lt, R. Aniliui – 20 Lt, A. Sučylai – 20 Lt,
S. Puluikiui – 100 Lt, V. Masikonui – 10 Lt, A. Valeikienei – 10 Lt,
L. Bartkienei – 50 Lt, R. Kizlaitienei – 50 Lt,
D. Mačionienei – 20 Lt.

Dėkojame už pervestus 2 proc. nuo pajamų mokesčio.

Už nuotraukas dėkojame: Jonui Česnavičiui,
Alvydui Stričkai, Povilui Šimkavičiui

Testinis sąrašas

asmenų, kuriems pripažintas rezistentų teisinis statusas.

Vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2010 m. balandžio 21 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-197 išvadamis ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinės direktorės 2010 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. IV-66 yra pripažintas **Kario savanorio** teisinis statusas šiems ginkluoto pasipriešinimo dalyviams:

Jonui Beltei, gim. 1904 m. Biržų apskr. Vaškų vlsč., (po mirties), Balandžio būrio partizanui, slap. Klajūnas, žuvusiam ginkluoto susirėmimo metu (kovos lauke).

Petrui Bingeliui, gim. 1930 m. Alytaus apskr. Alovės vlsč., (po mirties), ginkluoto pasipriešinimo kovoje žuvusiam Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Geležinio Vilko ir Margio tėvūnijų Varpo, Sauliaus būrių partizanui, slap. Žilvitis.

Antanui Kvedarui, gim. 1928 m. Kėdainių apskr. Krakių vlsč., (po mirties), ginkluoto pasipriešinimo kovoje žuvusiam partizanui, Prisikėlimo apygardos Maironio rinktinės Birutės tėvūnijos vadui, slap. Vytenis, Tautvydas.

Stanislovui (Stasiui) Kvedarui, gim. 1933 m. Kėdainių apskr. Krakių vlsč., (po mirties), ginkluoto pasipriešinimo kovoje žuvusiam Prisikėlimo apygardos Maironio rinktinės Birutės tėvūnijos partizanui, slap. Jaunutis, Pilėnas.

Antanui Snukiškiui, gim. 1913 m. Utenos apskr. Utenos vlsč., (po mirties), Vytauto apygardos Liūto rinktinės Beržo būrio žuvusiam partizanui, slap. Žirgas.

Vytautui (Vitoldui Jonui) Zubavičiui, gim. 1920 m. Mažeikių apskr. Vieksnių mstl., (po mirties), Vietinės rinktinės kariui.

Vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2010 m. balandžio 21 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-197 išvadamis ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinės direktorės 2010 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. IV-66 yra pripažintas **Laisvės kovų dalyvio** teisinis statusas šiems neginkluoto pasipriešinimo dalyviams:

Jonui Balčiūnui, gim. 1927 m. Pasvalio m., (po mirties), kunigui, pagrindinės organizacijos „Laisvės kovūnai“ nariui.

Albinui Budrikui, gim. 1924 m. Kretingos apskr. Skuodo vlsč., (po mirties), Žemaičių apygardos Alkos rinktinės Gedimino būrio partizanų rėmėjui.

Juozui Jokubaičiui (Jakubaičiui), gim. 1906 m. Kretingos apskr. Endriejavo vlsč., (po mirties), partizanų rėmėjui.

Antanui Leškiui, gim. 1925 m. Tauragės apskr. Eržvilko vlsč., Kęstučio apygardos vado ir kitų partizanų rėmėjui.

Antanui Lietuvninkui (Lietuvnikui), gim. 1913 m. Marijampolės apskr. Liudvinavo vlsč., (po mirties), antisovietinės pagrindinės organizacijos nariui. Atsargos kario laipsnis – jaunesnysis leitenantas.

Kazimierui Orvidui, gim. 1925 m. Šiaulių m., pagrindinės organizacijos „Jaunoji Lietuva“ nariui, pagrindinio antisovietinių spaudinių (atsišaukimų, lapelių, karikatūrų) platintojui.

Eduardui Piekui, gim. 1927 m. Kretingos apskr. Endriejavo vlsč., Žemaičių apygardos Tico būrio partizanų ryšininkui.

Stasiui Rinkevičiui, gim. 1934 m. Vilkaviškio apskr. Pilviškių vlsč., pagrindinės organizacijos „Jaunųjų kovotojų partizanų būrys“ nariui.

Marijonai Siaurukienei-Bingelytei, gim. 1928 m. Alytaus apskr. Alovės vlsč., Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Geležinio Vilko tėvūnijos Varpo būrio partizanų rėmėjai, slap. Tulpė.

Adomui Šiugždiniui, gim. 1895 m. Alytaus apskr. Stakliškių vlsč., (po mirties), Tauro apygardos partizanų ryšininkui ir rėmėjui, žuvusiam (nužudytam okupacinės valdžios struktūrų sulaikymo (suėmimo) metu dėl pasipriešinimo veiklos.

Vaclovui Šniukštai, gim. 1929 m. Raseinių apskr. Betygalos vlsč., pagrindinės organizacijos „Jaunoji Lietuva“ nariui, slap. Zetas, Naujalis, Kęstučio apygardos Ramono būrio partizanų rėmėjui.

Marijonui Vaitkevičiui, gim. 1937 m. Alytaus apskr. Stakliškių vlsč., pagrindinės organizacijos „Lietuvos jaunieji partizanai“ nariui.

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos veikla

1997-11-10 – 2010-04-21

2010-04-21 duomenys apie Kario savanorio teisinio statuso pripažinimą ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviams (kariams savanoriams ir asmenims, prilygintiems kariams savanoriams)

Pripažinta Karių savanorių (gyvų ir po mirties)

iš viso 6558

Iš to skaičiaus:

Partizanų 4373

Partizanų rezervinių būrių narių 86

Partizanų ryšininkų ir rėmėjų,

dalyvavusių kautynėse 22

LLA, LAF, kitų pagrindinių ginkluoto

pasipriešinimo organizacijų narių 51

1941 m. birželio mėn. sukilimo dalyvių 1010

Vietinės rinktinės karių 809

Tėvynės apsaugos rinktinės karių 71

GULAG-o politinių kalinių sukilimo dalyvių 25

Tikrosios tarnybos karių (karininkų)

1940-06-15, represuotų 1940-1950 m. 46

Policininkų 1940-06-15, represuotų

1940-1941 m. 65

Šiauliečių tremtinių bendruomenė Motinos dienos proga sutvarkė tremtinių kapines

Karaliaus Mindaugo
paminklo skverelyje
pasodintas ąžuoliukas

Čečėnijos prezidento
Džocharo Dudajevio
skvere pagerbtas jo atminimas

Partizanų pagerbimo, Kariuomenės ir visuomenės
vienybės dieną prie KAM

